

El model territorial valencià

ESTEBAN GONZÁLEZ PONS Conseller de Territori i Habitatge - Portaveu del Consell

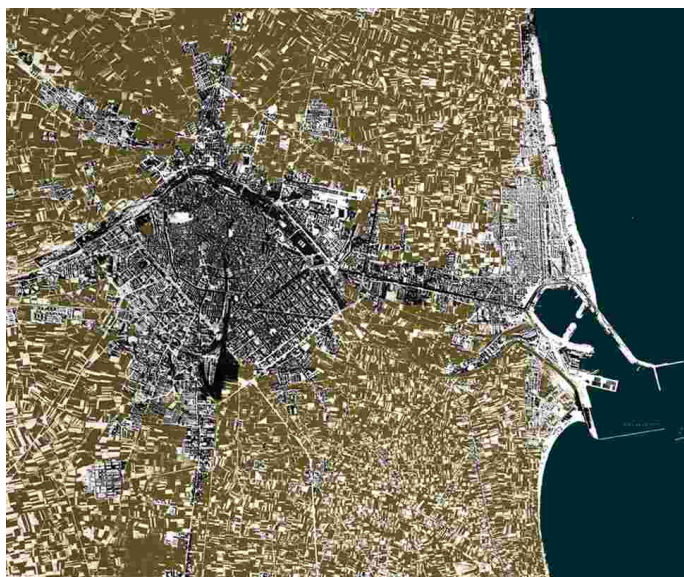

És obvi que, des del principi dels temps fins als nostres dies, com a conseqüència del progrés, els sers humans som més nombrosos, ocupem més espai i consumim més recursos i és obvi, també, encara que a vegades no ho parega, que eixe nombre creixent de persones, eixa ocupació creixent d'espai i eixe consum creixent de recursos, es produïxen sobre un territori que ni creix ni pot créixer, que roman i romandrà sempre en el seu lloc, immutable. Dit en altres termes: la nostra capacitat de reproduir-nos,

expandir-nos i consumir sembla no tindre límit i, no obstant això, la terra sobre la qual ho fem és la mateixa per sempre i, per tant, o planifiquem bé la nostra expansió a costa seua o, lògicament, s'esgotarà més prompte que tard.

En els nostres dies, la globalització ha desvelat els més insondables dels últims secrets del mapamundi. Si u visita les cascades del Niàgara, la sabana africana o les ciutats perdudes del desert jordà, és probable que coincidisca almenys amb altres cinc

mil persones que eixe dia també fan el mateix viatge. Si ho pensem bé, fins i tot els grans parcs naturals poden arribar a ser una espècie de jardins metropolitans al mig de la gran conurbació global o les nostres València, Minglanilla i Madrid, només barris de la mateixa megalòpoli. En este context, crec que la protecció del medi ambient, el repartiment equilibrat de la riquesa i del consum i l'ordenació de l'urbanisme, són algunes de les qüestions que separaran la nova esquerra i a la nova dreta en el pensament polític del futur immediat.

Evolució de la Ciutat de València

1957

1980

La terra és la mateixa per sempre i, per tant, o planifiquem bé la nostra expansió a costa seua o, lògicament, s'esgotarà més prompte que tard.

En este moment històric i polític en què tot tendix a consumir-se i homogeneïtzar-se, el paisatge de la Comunitat Valenciana pot i deu convertir-se en el nostre verdader *fet diferencial*. Per fortuna, entre Alacant, Castelló i València, disfrutem d'alguns paisatges exclusius, fàcilment identificables per qualsevol ciutadà del món, que, si sabem conservar-los, constituïran la nostra major font de riquesa cultural i de prosperitat per al dia de demà. Si el desenrotllament urbà segueix com sembla que seguirà, molt prompte les dos vores de la Mediterrània albergaran els mateixos apartaments en les mateixes platges, amb els mateixos camps de golf i els mateixos locals d'oci, la mateixa fatxada

marítima en definitiva i en res no es diferenciarà la costa turca, de la costa italiana o de la tunisiana. Només si mantenim vius els nostres paisatges tradicionals mantindrem viva la nostra personalitat en l'univers dels clons turístics.

El territori com a bé universal ha de comportar, necessàriament, una reflexió col·lectiva de prioritats i necessitats quant a usos i servicis comunitaris. Atés que cada metre quadrat que urbanitzem mai no tornarà a desurbanitzar-se, que cada metre quadrat del recurs-territori que consumim serà un metre quadrat que esgotarem per sempre, la decisió de posar taulells o asfalt, o de fer un túnel o una dessalinitzadora, cal

meditar-la molt. A la Comunitat Valenciana no podem posar ciment que no tinguem pensat posar, les rajoles a més d'apegades han d'estar pensades.

Una gestió política que faça seu el càlcul global com a premissa de l'acció local, una gestió política que antepose la programació general a la particular. A ningú no se'ns ocorreria que el mapa de carreteres d'Espanya es poguera fer cosint els diversos mapes de carreteres dibuixats per les diputacions provincials i, no obstant això, considerem natural que la planificació urbanística de la regió siga el resultat d'ajuntar totes les planificacions urbanístiques municipals.

2000

2006

Només si mantenim vius els nostres paisatges tradicionals mantindrem viva la nostra personalitat en l'univers dels clons turístics.

Fins al moment present ningú no pot discutir que els sectors de la promoció i la construcció han actuat com un verdader propulsor de l'economia valenciana i que han servit, i els ho devem, per a situar-nos entre les regions més dinàmiques del continent. No obstant això, per a l'esdevenidor convindria tindre en compte tres circumstàncies que poden condicionar les nostres possibilitats:

Primera, les noves aportacions demogràfiques que ens arriben haurien de ser canalitzades en el futur amb major racionalitat. Sabent ara el que no sabíem fa una dècada, que el flux migratori continuarà, estem en condicions de fer una previsió de necessitats d'espai que abans cap comunitat va realitzar ni

va poder dur a terme. Hauríem de saber què és el que pot assumir el nostre sistema territorial sense saturar-se. I la planificació urbanística no pot ser aliena a esta anàlisi, ni realitzar-se sense tindre present el fenomen d'immigració massiva pel qual travessa Espanya.

Segona, si la nostra economia continua depenent tant de la promoció i la construcció, tindrem dificultats a mitjà termini. El sòl és un recurs més que limitat, limitadíssim i, per tant, el creixement a la seua costa resulta tan escàs com el propi sòl. L'extinció, la devaluació o l'esgotament del territori com a matèria primera, és un factor de risc indesitjable per a un desenrotllament econòmic repartit i sostingut en el temps.

Tercera, no podem consentir que s'edifique sense atendre la sostenibilitat del nostre ecosistema. Ser sostenibles no és un capritx o una moda. La sequera que ja patim és la filla major de l'anomenat "efecte hivernacle" i no seria raonable ignorar que de nosaltres també depén que el medi ambient es mantinga en condicions de supervivència per a l'espècie humana. No es tracta de no créixer ni de créixer menys, hem de començar a créixer econòmicament d'una altra manera.

Pel que fa a la política territorial, el temps de la planificació local, després de culminar el seu cicle, està acabant-se. La legislació valenciana vigent permet donar el primer pas cap a una planificació supramunicipal. De

fet, la Conselleria de Territori i Habitatge està capficada ja en la redacció de Plans d'Acció Territorial per a l'horta tradicional de València, el litoral marítim i el paisatge de les tres províncies. Estos plans, que haurien d'estar presentats i aprovats abans que acabe la legislatura, se superposaran a la resta d'instruments d'ordenació urbana i podran considerar-se assajos sectorials i previs a l'elaboració d'un Pla d'Ordenació Territorial de la

Comunitat Valenciana en el seu conjunt, pel qual aposte.

Hem de dirigir-nos cap a una planificació regional dels usos i servicis que pot prestar-nos cada porció del nostre espai físic. Açò significa, insistisc, optar per l'ordenació supramunicipal del territori. Obrir el *zoom* de la imatge aèria de la nostra comunitat i decidir a quines parts del nostre territori els correspon prestar quins servicis i ubicar, així, cada ús

urbanístic on més ens interesse a tots. Hi haurà unes zones en què l'edificació siga l'única possibilitat i d'altres que hauran de prestar els seus metres quadrats per a zona verda, golf o abocador. En el mateix sentit, caldrà buscar modes de compensar els termes municipals que sacrifiquen les seues opcions per a benefici general. Es tracta de garantir un desenrotllament regional coherent amb les necessitats i expectatives del territori considerat com a unitat. Com

Si la nostra economia continua depenent tant de la promoció i la construcció, tindrem dificultats a mitjà termini.

Els projectes que pretenen disfressar una urbanització amb un vestit color verd golf no tenen cabuda.

déiem abans, continuar creixent però amb harmonia i sense hipertròfies.

Hem de tindre en compte que el desenrotllament urbanístic ha de complir i fer complir l'imperatiu de convergència amb els interessos de la nostra indústria, del sector turístic i de l'agricultura. Efectivament, tenim la missió inajornable de conciliar la necessitat disposar d'un sòl industrial competitiu -que impedisca la deslocalització o l'encariment dels nostres productes- amb una oferta turística de qualitat i amb uns de les nostres principals senyes d'identitat i valor inqüestionable, l'agricultura.

Per tant, que no busque ningú altres camins. Certament hi ha unes regles del joc clares, públiques i iguals per a tots, en matèria de planificació i programació urbanística, un autèntic *Manual de funcionament*, es tracta del que podríem anomenar, jugant amb el títol d'este article, les *Instruccions d'ús de l'urbanisme valencià*. I són:

Primera, creixem i continuarem creixent amb la llei en la mà: allò que no complix la llei no és acceptable.

Segona, tot el que és legal i està d'acord amb el planejament pot fer-se.

Tercera, el que és legal però crea més problemes dels que resol o no resol els problemes que crea no hauria de poder fer-se. És inadmissible.

Quarta, hem de tendir a la planificació regional, la Comunitat Valenciana no pot ser un mosaic de planejaments municipals superposats.

Quinta, allò que no s'ajusta o no respecta nostre paisatge no es farà, perquè hi ha propietaris del sòl però el paisatge és de tots.

Sexta, els projectes que pretenen disfressar una urbanització amb un vestit color verd golf no tenen cabuda. No en el nostre model. El golf és, sobretot, un esport que té, per

descomptat, un indubtable atractiu turístic, però no ha de convertir-se mai en l'excusa per a muntar un jardí a una promoció.

Sèptima, mai han de prosperar, ni encara amb modificacions normatives per a l'ocasió, iniciatives que impliquen l'alteració, encara que siga mínimament, dels parcs i espais naturals que amb tanta fermesa i ambició estem protegint.

Octava, les propostes que anteposen la satisfacció de necessitats bàsiques dels ciutadans, mitjançant habitatges de protecció oficial, habitatges socials i habitatges accessibles, tenen, per descomptat, el nostre impuls polític. L'urbanisme es fa per a les persones.

La nostra legislació urbanística, ambiental i territorial, és de les més avançades d'Europa. El treball realitzat durant els últims anys ens permet afrontar el futur amb el full de ruta legal perfectament definit,

de la mà d'un marc normatiu que actuarà sempre com a garant i reforç en totes les iniciatives territorials que impulsen el nostre desenrotllament o la protecció dels recursos naturals, el paisatge, els drets dels propietaris, la participació dels ciutadans i la transparència administrativa.

Només si ens ajustem a estes senzilles i clares instruccions d'ús avançarem per la línia del creixement racional, de la planificació global i ordenada, en definitiva, del desplegament sostenible i, per tant, d'un èxit de què disfrutarem tots els valencians. El que estic plantejant no és pura teoria, impossible de portar a la pràctica. El

creixement sostenible no és una novetat en la nostra terra. Els esforços realitzats en els últims anys en l'ús i gestió de l'aigua i, el que és més important, els resultats obtinguts, ens convertixen en referents de racionalitat, responsabilitat i eficiència.

No és cap descobriment recordar que l'aprofitament de l'aigua en la nostra comunitat es distribuïx així: el 10% per a consum domèstic, un altre 10% a la indústria i els servicis (incloent ací indubtablement el consum turístic) i el 80 % restant és per a ús agrícola. Hui, encara que considerarem favorablement la totalitat de les reclassificacions de sòl (residencial,

industrial, equipaments i dotacions, golf, etc.) que estan proposades davant de la Conselleria de Territori i Habitatge i pendents de la seua possible autorització, només aconseguiríem un consum addicional d'entre 45 i 50 hm³ a l'any, és a dir, menys del 3% del consum agrícola actual. Dit açò, queda clar que la realitat del nostre model empresarial, tantes vegades injuriat per alguns, també és un referent de creixement sostenible pel que fa a l'aigua.

L'aigua que ompli la piscina d'un hotel de Benidorm, de València o de Benicàssim és tan necessària per al nostre desenrotllament com la que

rega un camp en l'horta. A ningú que tinga trellat se li ocorreria parar el creixement d'una regió d'interior al·legant que resulta costós portar l'energia elèctrica que no es genera en la zona o prohibir als veïns d'un poble instal·lar-se aire condicionat al·legant que no tenen suficient potència contractada. I a nosaltres se'ns diu que no podem créixer empresarialment perquè no poden portar-nos aigua.

En temps dels romans, la gent s'assentava en aquells llocs les condicions geogràfiques, naturals i polítiques dels quals els garantien la possibilitat de tindre aliment, aigua

i seguretat, però ja en aquella època les obres hidràuliques eren una de les principals infraestructures. Hui, ja iniciat el segle XXI, la immensa majoria podem triar on volem viure i tenim el nostre dret d'exigir que ens porten l'aliment, la seguretat i l'aigua. Això o els últims 2006 anys, com a mínim, han passat debades.

Per a finalitzar, m'importa molt destacar ací, la importància, el valor que done al fet que siguen els empresaris valencians, alacantins i castellonencs els que principalment s'ocupen, fins on la llei ho permeta, dels assumptes econòmics de la Comunitat Valenciana. Ningú millor

que nosaltres per a contribuir al nostre desplegament econòmic i social i, simultàniament, per a preservar amb vehemència, el que tenim. El que ens diferencia i ens fa més atractius enfront de la resta. També els nostres emprenedors formen part del patrimoni que mereix ser protegit, o no?

Circula per Internet una llegenda cibernètica segons la qual, si un dia per art de màgia desapareguérem sobtadament tots els sers humans del planeta:

Immediatament, la majoria de les espècies en perill començarien a recuperar-se.

Al cap de 24 o 48 hores, la contaminació lumínica s'acabaria.

Al cap de 3 mesos, la pol·lució atmosfèrica (nitrogen i òxids de sofre) s'aniria reduint.

En 10 anys, desapareixeria el metà de l'atmosfera.

En 20 anys, les carreteres rurals i pobles quedarien coberts per la vegetació.

En 50 anys, es recuperaria la població d'espècies marines. I desapareixerien els nitrats i fosfats de l'aigua.

Al cap de 50 o 100 anys, els carrers i edificis de les ciutats quedarien coberts per la vegetació.

100 anys després, els edificis de fusta s'afonarien. I al cap de 100 o 200 anys, els ponts caurien.

En 200 anys, els edificis de metall i

vidre s'afonarien i el cinturó de gra dels Estats Units tornaria a ser una praderia.

En 500 anys, els corals es regenerarien. Al cap de 500 o 1.000 anys, la majoria del contingut orgànic dels abocadors es descompondria.

I 1.000 anys més tard, 1.000 anys després, les rajoles es descompondrien. 1.000 anys tardarien les rajoles a llevar-se.

Pensem que cada rajola que posem hui pot quedar-se ací, com a mínim, 1.000 anys més.

Però, jo escriuria un altre avís com este a la comunitat d'Internet. ¿Què passaria si demà desaparegueren, com per art de màgia, totes les rajoles que ja hem col·locat? En cinc minuts

400.000 persones, només a la Comunitat Valenciana, se n'anirien a la desocupació; eixa mateixa nit, la gran majoria de les persones, els que no disposaren de casa de troncs, dormirien al ras; els treballadors, l'endemà, no podrien anar a les fàbriques, ni els xiquets a les escoles, ni els malalts podrien ser atesos en els hospitals. En una setmana, estaríem, de nou, vivint en les coves i qui sap si coent la primera rajola d'atovó que ens permetera tornar a començar.

Per concloure, hem de mantindre el planeta net però no podem renunciar al progrés. No fem res que no hàgem pensat, però no deixem de fer allò que tinguem decidit.